

Procesverslag

Stadsdeelbibliotheken Eindhoven

Kernpartners:

de Bibliotheek
Eindhoven

EINDHOVEN

wij eindhoven

Voorwoord

De ontwikkeling van Eindhoven stelt de stad en onze inwoners voor geweldige uitdagingen. De stad groeit snel, en we dreigen in dezelfde snelheid uit elkaar te groeien. Het afgelopen jaar hebben wij als kernpartners de energie gebundeld en zijn we in vier stadsdelen aan de slag gegaan met de toekomst van Eindhoven. Inwoners en organisaties hebben vanuit hun hart en kracht gezamenlijk een stevig fundament gelegd voor die toekomst. Daarbij hebben we uitstekend gebruik kunnen maken van de (social) design kennis en kunde van diverse Eindhovense bureaus.

Dit procesverslag is onze gezamenlijke uitwerking van de opdracht in het Eindhovens Bestuursakkoord om te komen tot multifunctionele stadsdeelbibliotheken in ieder stadsdeel. Het is een informerend document waarin de contouren van de multifunctionele stadsdeelbibliotheken beschreven staan.

We zijn trots op het resultaat: **Bibliotoop**.

Bibliotoop is herkenbaar én nieuw. Een plek om te ontdekken, ontmoeten en ontwikkelen. Een plek waar iedereen welkom is. Ondertussen blijven we met allerlei partners en inwoners druk bezig met het verder opzetten van de Bibliotopen, met veel aandacht voor activiteiten en programmering die aansluiten bij de behoeften van de inwoners. Bibliotopen blijven net als onze stad in ontwikkeling. Ze zijn nooit af en groeien mee met de inwoners en hun behoeften. Als innovatieve stad schuwen wij het experiment ook niet op sociaal en voorzieningenniveau. In 2024 starten we in **Woensel-Noord, Woensel-Zuid, Gestel** en **Tongelre** met een Bibliotoop en zetten we het mede-eigenaarschap van de inwoners in de steigers.

Namens de kernpartners
Albert Kivits

01

Inleiding

In het Bestuursakkoord Eindhoven 2022-2026 “Samen Morgen Mooier Maken” staat de ambitie om in elk stadsdeel van Eindhoven een bibliotheekvoorziening te realiseren. In de nieuwe multifunctionele stadsdeelbibliotheek, ofwel de Bibliotoop, transformeren we de traditionele bibliotheekfunctie tot een levendige ontmoetingsplek die een breed scala aan maatschappelijke mogelijkheden biedt. Hier streven we ernaar om eenzaamheid, laaggeletterdheid, en (digi-)taalvaardigheid te overbruggen, en werken we aan kansengelijkheid, armoedebestrijding en schuldpreventie. De Bibliotoop is ontworpen als een aantrekkelijke en toegankelijke plek voor alle inwoners van het stadsdeel, waar men niet alleen komt om uitdagingen aan te gaan, maar ook om aan persoonlijke ontwikkeling te werken, nieuwe dingen te ontdekken en waardevolle sociale contacten op te bouwen. Het is een plek waar iedereen iets kan halen én brengen, gebruikmakend van eigen talenten om iets te betekenen voor een ander.

Bibliotheek Eindhoven, CKE, gemeente Eindhoven, Lumens, Vrijwillige Hulpdienst Eindhoven en WIJeindhoven slaan de handen ineen en ontwikkelen als kernpartners deze multifunctionele stadsdeelbibliotheeken. Zij voelen een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor maatschappelijke vraagstukken en zien de urgentie om hierin samen op te trekken. De multifunctionele stadsdeelbibliotheeken worden plekken waar mensen ontmoeten, ontdekken en ontwikkelen. Maar hoe noem je zo’n plek?

Bij de zoektocht naar een naam voor de multifunctionele stadsdeelbibliotheeken golden de volgende voorwaarden:

1. Onderscheidend vermogen
.....
2. Toepasbaarheid
.....
3. Uitbreidbaarheid
.....
4. Startpunt van jouw unieke verhaal
.....
5. Moet blijven ‘hangen’
.....
6. Ruimte voor eigen interpretaties
.....
7. Ruimte geven om zelf te laden
.....
8. Uniek is een pre, geen must
.....
9. Eerste indruk is belangrijk, niet allesbepalend
.....

Welkom in de Bibliotoop

De plek om te ontwikkelen,
ruimte om te ontdekken en het
klimaat waarin we elkaar ontmoeten.
Waar harmonie bloeit in ons stadsleven.

Missie

Door de kracht van de bibliotheek, maatschappelijke organisaties en inwoners te bundelen, werken we aan het versterken van basisvaardigheden, verbondenheid en ontmoeting.

Visie

Een Eindhoven waar iedereen op een laagdrempelige manier de mogelijkheid heeft om te groeien, te leren en (verbonden) te zijn.

Propositie

Ontdek de **Bibliotoop** in jouw buurt: een plek waar jij de ruimte creëert en waar ontwikkelen, ontdekken en ontmoeten centraal staan. Samen met lokale organisaties en burens.

Alles onder één dak.

Een plek om te ontwikkelen

Eén punt waar alle inwoners het (taal)aanbod goed kunnen overzien en samen oefenen in de Bibliotoop ondersteund wordt. Ondersteuning bij huiswerk, financiën en het verbeteren van de Nederlandse taal.

De ruimte om te ontdekken

Ruilen en lenen van boeken, printen, werkplekken, studieplekken, leesplekken en meer. Lezingen, exposities en workshops van, en door inwoners.

Het klimaat om te ontmoeten

De Bibliotopen krijgen een helder en gezamenlijk programma, aansluitend bij de doelstelling: het bevorderen en ondersteunen van ontwikkeling en ontmoeting.

Er komt een mens binnen.

Validatie

Om het concept verder te verdiepen en aan te scherpen is een validatiefase uitgevoerd. Validatie betekent een toetsing van het concept: het ophalen van reacties en feedback, om te kijken of het concept aansluit bij de behoeften van inwoners. 106 inwoners gaven in gesprekken hun visie op het concept van de stadsdeelbibliotheek. Alle gesprekken met inwoners zijn geanalyseerd en aan de hand daarvan zijn vijf thema's geformuleerd. De thema's zijn:

1. Dichtbij en voor iedereen

.....

2. Multifunctionaliteit

.....

3. Ontmoeting

.....

4. Aanvullend aan wat er al is

.....

5. Zorgen van inwoners

.....

Tijdens de gesprekken werden de inwoners ook bevraagd over de naam: **Bibliotoop**. Veel inwoners vinden Bibliotoop een goede naam. De naam wordt als fris en nieuw beschouwd. In bijna alle gesprekken wordt het concept enthousiast en warm ontvangen.

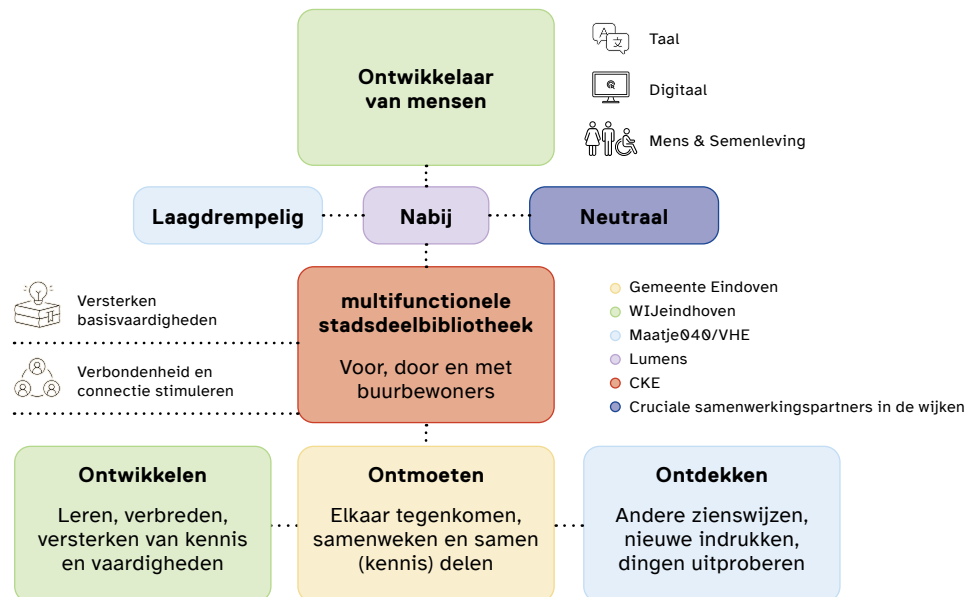
*"Het is toegankelijker.
Nu moet je helemaal naar de Witte
Dame. Dat is te ver weg. Met een
stadsdeelbibliotheek dichtbij maak
je het laagdrempelig."*

Inwoner van stadsdeel Gestel

Aanpak

Om de grote maatschappelijke thema's aan te kunnen pakken, sluiten we aan op de praktijk in elk stadsdeel. We zetten in op ontmoeting en met de programmering op kennismaken en verdiepen. Daarbij ligt de focus als eerste op het verbeteren van basisvaardigheden en het versterken van de onderlinge contacten en verbindingen.

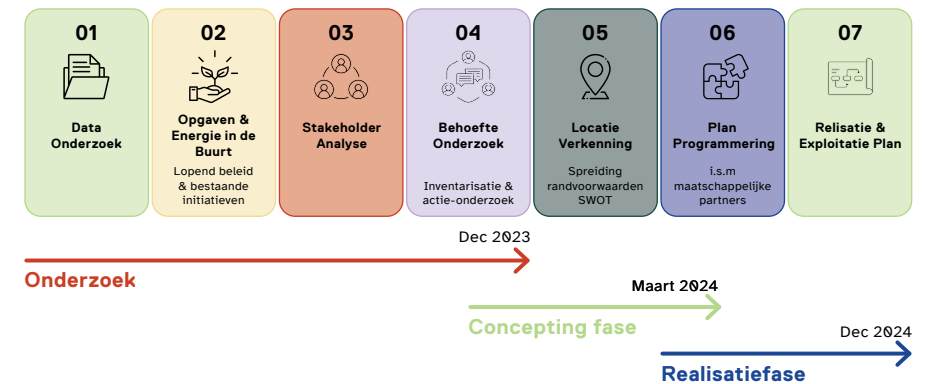
In het rapport 'Op weg naar een Eindhovense Bibliotheek van de Toekomst' van de commissie Fiers uit 2021, staat het advies om de activiteiten en programmering van Bibliotoop samen met inwoners en partners te ontwikkelen. Om dat goed te doen is het nodig om samen te experimenteren. Uitproberen en uitvinden wat wel en wat niet werkt. Een proces dat zich uitspreidt over meerdere jaren. Constante inbreng van inwoners en alle betrokken organisaties is daarbij van cruciaal belang. Dit proces zorgt dat activiteiten, programmering en ontmoetingen tot stand komen die zorgen voor verbinding en samenspel van inwoners en organisaties.

Figuur 1 Een bibliotheek met een verbindende rol, gedragen en vormgegeven door de inwoners.

In de volgende figuur staan de stappen die leiden naar de realisatie van de stadsdeelbibliotheken. De eerste stappen omvatten onderzoek, verbinden met inwoners en betrokken organisaties en het in kaart brengen van specifieke behoeften in de wijk. Over de uitkomsten van die stappen gaat dit verslag.

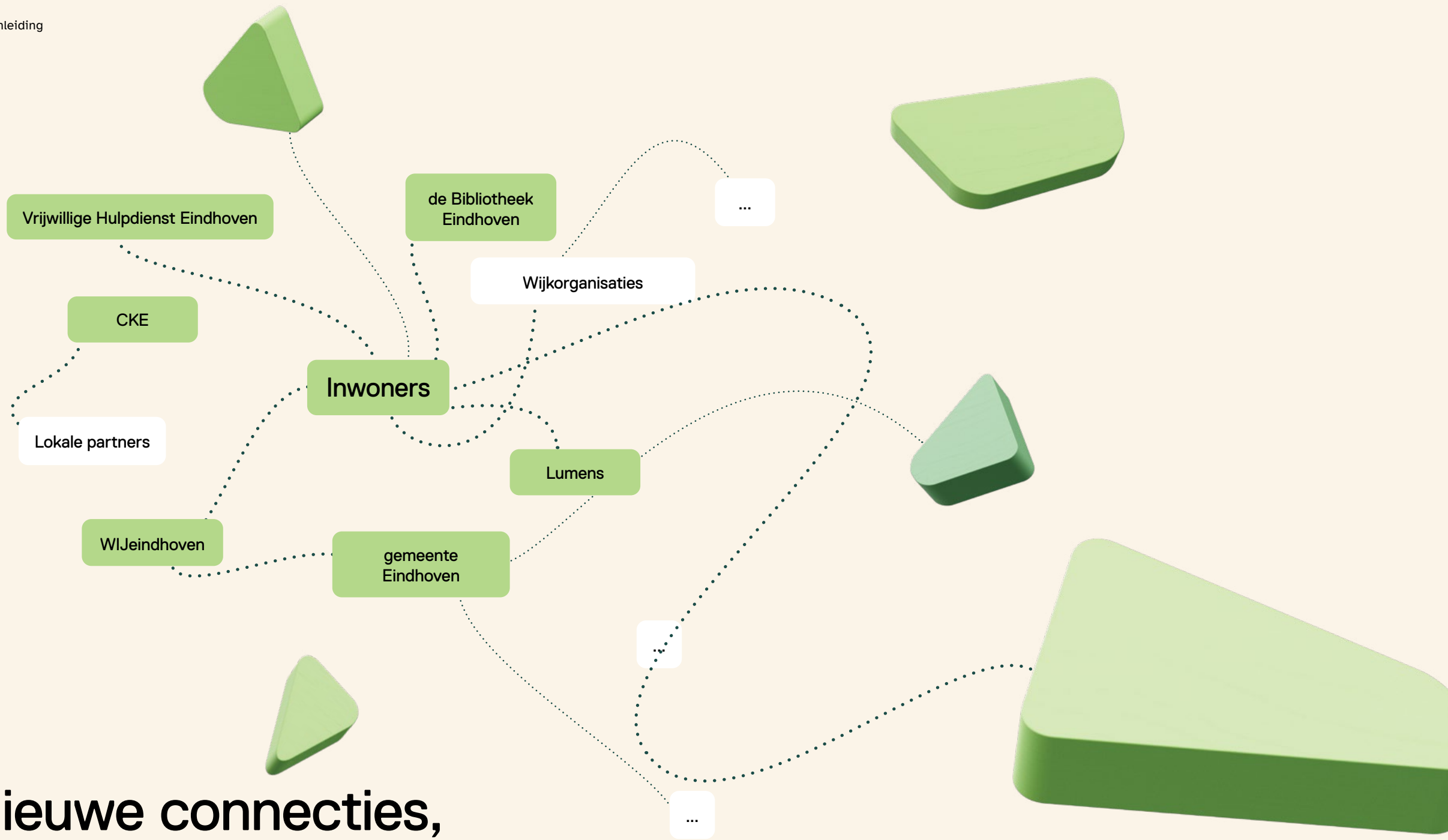
Ontwikkeling naar stadsdeelbibliotheek

Figuur 2 Methodiek ontwikkeling multifunctionele stadsdeelbibliotheken.

We gaan bij het ontwikkelen van multifunctionele stadsdeelbibliotheken, uit van de volgende punten:

- Aansluiten op wat er al is
- Versterken wat werkt
- Inzetten op samenwerking met inwoners en alle betrokken partijen
- Het voor, door en met inwoners realiseren: we beginnen bij wat zij weten en bouwen door op wat zij hebben en willen

**Nieuwe connecties,
geworteld in
bestaande netwerken.**

Onderzoek en verbinding met de inwoners

Multifunctionele stadsdeelbibliotheken zijn een logische reactie op de maatschappelijke uitdagingen zoals eenzaamheid, laaggeletterdheid en (digi)taalvaardigheid, kansengelijkheid, armoede en schulden. Om te zien hoe deze thema's leven in verschillende stadsdelen is er gestart met onderzoek.

Daarmee brengen we de behoeften van inwoners scherp in beeld. Ook speelde duurzaam verbinding maken met de inwoners een grote rol. We zijn gestart in 4 stadsdelen en binnen ieder stadsdeel in de wijken of buurten waar de opgaven het grootst zijn:

→ Woensel-Zuid

→ Woensel-Noord, Dommelbeemd (Eckart en Vaartbroek)

→ Gestel, Oud-Gestel (Bennekel en Blaarthem)

→ Tongelre (Doornakkers en Tongelresche Akkers)

In elk stadsdeel hebben de buurtaanjagers de wijk of buurt in kaart gebracht. Wie wonen er, wat speelt er en welke partijen zijn er actief? Dat hebben zij gecombineerd met participatief onderzoek.

Daarbij hebben zij verschillende methoden gebruikt en die gecombineerd met activiteiten die hen in verbinding brachten met de inwoners. In het volgende hoofdstuk staat per stadsdeel beschreven wat er is gedaan en wat de uitkomsten zijn. Daarbij heeft elk stadsdeel een eigen aanpak, passend bij de inwoners en het tijdsplan van de ontwikkeling van een eigen Bibliotoop.

02

De stadsdelen

In dit hoofdstuk schetsen we van elk stadsdeel wat er speelt en hoe de ontwikkeling van een eigen Bibliotoop wordt aangepakt.

1 **Stadsdeel Woensel-Zuid**

2 **Stadsdeel Woensel-Noord**

3 **Stadsdeel Gestel**

4 **Stadsdeel Tongelre**

Stadsdeel Woensel-Zuid

Wijken

Oud Woensel, Erp, Begijnenbroek

Inwoners

42.983 inwoners, 17,4% van het aantal inwoners in Eindhoven

Partners in Woensel-Zuid Inwoners en organisaties

De inwoners van Woensel-Zuid zijn essentieel bij de ontwikkeling van hun Bibliotoop. Hun behoeften en ideeën zijn met participatief onderzoek breed opgehaald. Er is een bewonerspanel opgezet. Dat panel bestaat uit een vaste schil van 15 inwoners. De leden van het bewonerspanel verschillen qua leeftijd, achtergrond, etniciteit en bijna alle buurten zijn vertegenwoordigd. Met het bewonerspanel werken we de uitkomsten van het onderzoek verder uit. Het bewonerspanel toont aan hoe waardevol bewonersbetrokkenheid is. Zij voorzien ons van scherpe feedback en contacten in de buurten.

De kernpartners werken samen met een aantal organisaties en initiatieven uit Woensel-Zuid. Zij hebben gelijkheid in missie en visie. Dit zijn Stichting Ik Wil, Kansen voor Kinderen, de Turkse bibliotheek Sûffa en Hogeschool Fontys.

Woensel-Zuid is een groot gebied met veel maatschappelijke partners en initiatiefnemers. Met de Bibliotoop sluiten we aan op de bestaande sociale infrastructuur. De buurtaanjager en de community librarian maken actief kennis met aanwezige netwerken en (bewoners)initiatieven en zoeken daarbij naar aansluiting.

Bijna alle maatschappelijke partijen evenals bewonersorganisaties hebben zich verbonden aan het **Pact Woensel Zuid**.

Het **Pact Woensel Zuid**, geïnitieerd door meer dan 50 betrokken partijen, richt zich op het aanpakken van de problemen die in Woensel-Zuid spelen. De inwoners hebben uitdagingen zoals een gebrek aan kansen op de arbeidsmarkt, moeite met het vinden van passend werk en problemen met huisvesting. Dit leidt tot een cyclus van overlevingsgerichte zorgen en sociaal isolement, waardoor de gezondheid van inwoners wordt geschaad.

Het Pact maakt onderdeel uit van het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid. De partners in het Pact gaan samenwerken om problemen aan te pakken met een focus op perspectief, samenleven en het creëren van een fijne buurt. De stadsdeelbibliotheek in Woensel-Zuid wordt een centrum voor ontmoeting en ontwikkelen en draagt zo bij aan de sociale cohesie en levenskwaliteit in de buurt.

Zonder helemaal volledig te zijn, hieronder een overzicht van benaderde partijen:

Vitalis Kronehoef	Oud Katholieke kerk
Bewoners van Arsplein	Studio 040
NEOS	Pak de Vibe
Woonbedrijf	Eckart College
Trudo	ABN AMRO social point
Buurtwerkkamer 360	Wearesocialrebels
Bewonersorganisatie Kronehoef Oost	De Uitwijk
Summa start up school	Oude Trefcentrum
Dynamo jeugdwerk	Eindhoven Maatjes
Almar Ontwerpt	Parktheater
Eindhoven in Dialoog	Lighthouse
Emmauskerk	Wijkcentrum de Werff
Basisschool 't Palet	Tante Netty
Basisschool Atalanta	Eindhoven maatjes
Moedergroep Samen Wijzer	Trefcentrum Oude Toren

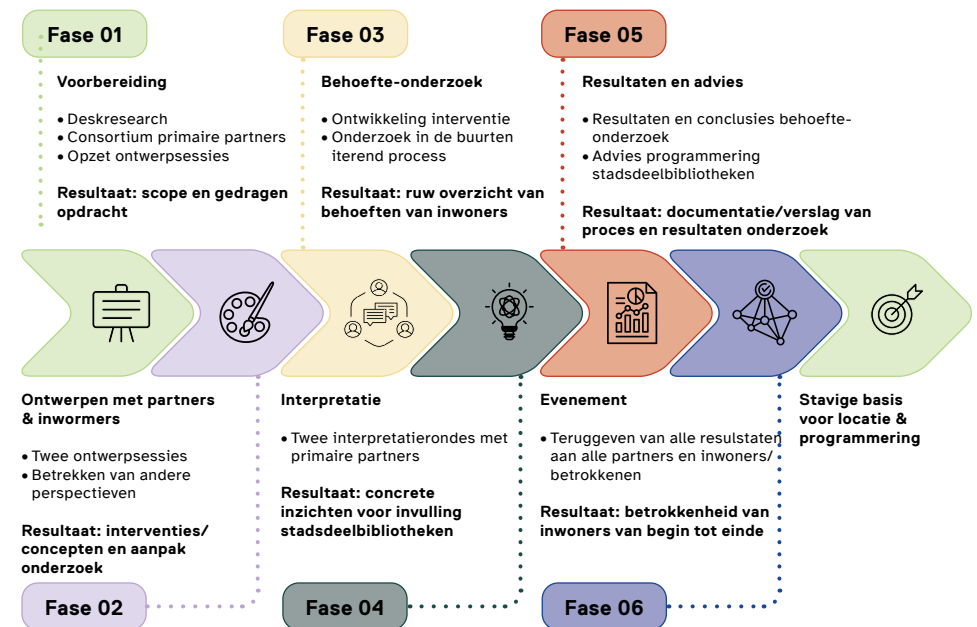
En andere partijen en (bewoners)initiatieven.

Wat speelt er in Woensel-Zuid?

Om de behoeften van de inwoners van Woensel-Zuid in beeld te brengen en tegelijk te werken aan de binding met de inwoners, is gekozen voor participatief onderzoek. Het gaat hierbij niet alleen om het invullen van vragenlijsten of het voeren van gesprekken. Samen met inwoners en partners organiseren we verschillende activiteiten en programma's die aansluiten bij de grote diversiteit aan inwoners. Tijdens de activiteiten halen we inbreng op en maken we inwoners enthousiast over de multifunctionele stadsdeelbibliotheek. Ook willen we dat inwoners kunnen bijdragen aan de Bibliofoon voor hun stadsdeel.

De figuur hieronder laat zien hoe het participatief onderzoek is opgebouwd. Het is een gezamenlijk zoekproces. Dat betekent dat het kernteam na elke stap samen met een groep creatieve ontwerpers heeft gekeken naar wat er is gedaan en hoe het is gegaan. Indien nodig zijn er de aanpassingen gemaakt om het proces te verbeteren.

Figuur 3. Proces participatief onderzoek Woensel-Zuid

De activiteiten van het onderzoek werden gehouden in diverse buurten van Woensel-Zuid en hadden elk een uniek karakter. Er waren de volgende varianten:

Wervend

Organiseren van een event in de wijk

Aansluitend

Aansluiten bij bestaande events / vindplaatsen in de wijk

Focusgroepen

Specifieke doelgroep die we nog misten in onderzoek of voor verdiepende vragen

Vragenlijst

Online enquête via verschillende kanalen

Figuur 4. Varianten activiteiten en programma's participatief onderzoek

Deze varianten leverden onder andere de volgende acties op:

→ Wervend - Woensel-Zuid got Talent

Woensel-Zuid Got Talent gaf een podium aan jong talent. Er waren meer dan 300 bezoekers. We hebben hen naar ideeën over de stadsdeelbibliotheek gevraagd en kregen veel inzicht in de ontwikkelbehoefte van inwoners. En daarnaast kregen we inzicht waar hun talent ligt.

→ Aansluitend – evenement bezoeken

Zichtbaar en aanspreekbaar zijn. We hebben in de zomermaanden tal van evenementen bezocht. Hier kregen we waardevolle inzichten over laagdrempelige buurtontmoeting, behoefte aan ontwikkelfaciliteiten en programmering. Aan de andere kant kregen we er volop aanbod voor terug. Vanuit deze ontmoetingen is de basis voor het bewonerspanel ontstaan.

→ Online enquête & de Biebfabriek – het teruggeven van het onderzoek

Met een interactieve installatie gaven we op 22 november, de dag van de Tweede Kamer verkiezingen, de resultaten van het onderzoek terug aan de inwoners. Met deze installatie hebben we op één dag meer dan 1500 bezoekers gehad en met meer dan 400 inwoners gesproken.

Hier zijn we ook gestart met het afnemen van online enquêtes. Er zijn 400 enquêtes ingevuld. Naast veel inzicht, leverde de enquête ook heel concreet aanbod van inwoners op die graag iets willen betekenen in de toekomstige stadsdeelbibliotheek.

Hoe ziet de ideale stadsdeelbibliotheek in Woensel-Zuid eruit?

Inwoners van Woensel-Zuid beschrijven hun ideale stadsdeelbibliotheek als een positieve plek, die voelt als thuis. Een plek waar je samenkomt met bekenden of juist nieuwe mensen leert kennen onder het genot van een kop goede- en niet te dure koffie. Een plek die uitdaagt om jezelf te ontwikkelen. Dichtbij en toegankelijk, veel meer dan alleen een gebouw met boeken.

Tijdens het participatief onderzoek kwamen 3 thema's in bijna ieder gesprek terug:

→ **Laagdrempelige (buurt)ontmoeting**

→ **Ontwikkeling van kennis en vaardigheden**

→ **Eigenaarschap bij inwoners**

→ **Laagdrempelige (buurt)ontmoeting**

De inwoners in Woensel-Zuid hebben behoefte aan een laagdrempelige, inclusieve en gezellige plek. Een plek voor ontmoetingen. Professionals komen daar als mens, als mede-bezoeker, niet als professional. De stadsdeelbibliotheek in Woensel-Zuid stimuleert het ontmoeten van gelijkgestemden en het ontmoeten van nieuwe perspectieven. Veel inwoners gaven aan dat de stadsdeelbibliotheek laagdrempeliger is als ze rolmodellen of mensen waar ze zichzelf in herkennen kunnen ontmoeten, gelijke ervaringen kunnen uitwisselen en tips van mensen zoals zij kunnen krijgen. Daarnaast voelen veel inwoners zich geïnspireerd als er mensen van verschillende culturen komen en ze samen kunnen werken aan activiteiten die ze nog niet kennen. Door deze ontmoetingen te faciliteren, groeit de stadsdeelbibliotheek uit tot een plek met een schat aan sociaal kapitaal.

→ **Ontwikkeling van kennis en vaardigheden**

Er is in Woensel-Zuid behoefte aan een aanbod gericht op: taal, lezen, schrijven, meertaligheid, digitaal, mediawijsheid, online, financieel, administratie, tekenen, contact maken, communiceren/ verhalen vertellen, diversiteit, sociale ontwikkeling, cultuurparticipatie, creativiteit en filosofie. In de stadsdeelbibliotheek staat de bewoners-gemeenschap centraal. Iedereen krijgt de kans om mee te doen en kennis en vaardigheden te ontwikkelen. Zo kunnen zij meedoen in de stadsdeelbibliotheek, in de wijk, op de arbeidsmarkt en in de samenleving.

→ **Eigenaarschap bij inwoners**

De Bibliotoop in Woensel-Zuid wordt meer dan een plek met alleen boeken. En de ontwikkeling begint bij de inwoners en hun behoefte. Samen met het bewonerspanel bewaken we onze uitgangspunten. Samen met hen wordt er een waardenkader ontwikkeld voor de toekomstige stadsdeelbibliotheek.

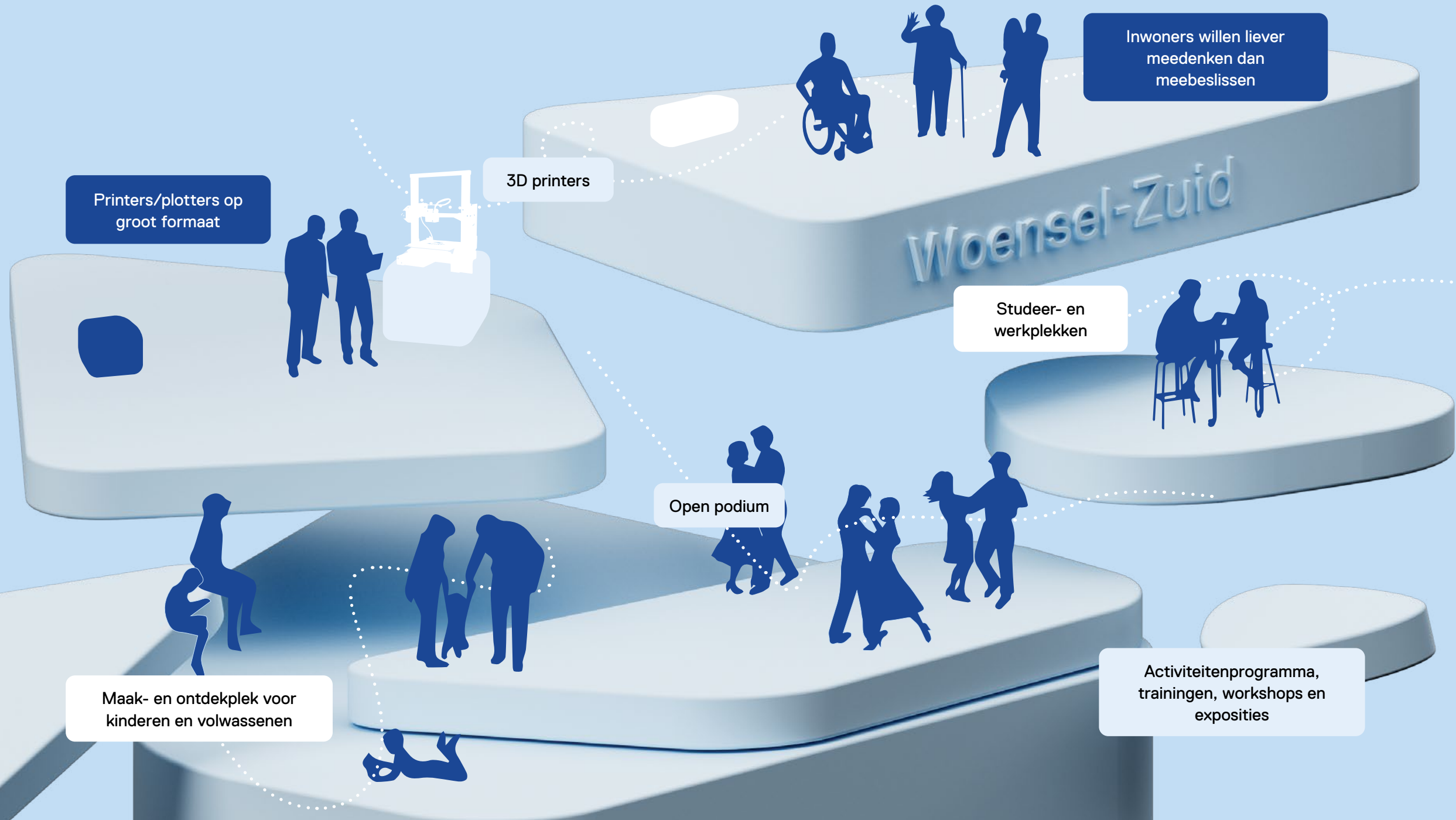

*Het is echt heerlijk
om die kleintjes
voor te lezen.*

Anny Bogers
Voorleesoma

Daarnaast hebben inwoners de volgende praktische wensen en behoeften:

De toekomst in Woensel-Zuid

Er is nog geen stadsdeelbibliotheek in Woensel-Zuid. Door het participatief onderzoek is er al wel een stevige gemeenschap ontstaan met o.a. het bewonerspanel als concreet voorbeeld.

Om de positieve energie vast te houden gaan we met de kernpartners activiteiten organiseren bij samenwerkingspartners in de wijk. Zo komt er laagdrempelig taalaanbod, mobiele informatiepunten digitale overheid, een ZZP-café en een mobiele Makersplaats. Uiteindelijk gaat deze programmering landen in de toekomstige vestiging.

Stadsdeel Woensel-Noord

Wijken

Ontginning, Achtse Molen,
Aanshot en Dommelbeemd

Inwoners

65.624 inwoners, 26,6% van het
aantal inwoners van Eindhoven.

Het stadsdeel is erg groot. Daarom start de ontwikkeling van een Bibliotoop in de wijk Dommelbeemd. Daar is de problematiek van laaggeletterdheid en eenzaamheid het grootst, vooral in de buurten Eckart en Vaartbroek. Door te focussen op deze buurten maken we het project behapbaar en pakken we de problemen aan waar dat het hardst nodig is. De buurten Vaartbroek en Eckhart hebben zo'n 14.000 inwoners.

Partners in Woensel-Noord Inwoners en organisaties

De kernpartners van de stadsdeelbibliotheek hebben overlap in missie en visie met andere initiatieven en organisaties die actief zijn in Woensel-Noord. Zij treffen elkaar geregeld bijvoorbeeld tijdens wekelijkse inloopspreekuren en een maandelijks wijkoverleg op initiatief van de gebiedscoördinator. De lijstjes zijn kort en ze zoeken de samenwerking op. Er is al veel gaande.

Zonder helemaal volledig te kunnen zijn, hieronder een overzicht van de partners:

Bewonersbibliotheek De Dommelbeemd	Buurtpreventie Vaartbroek
De Huiskamer	Wijkcentrum Heesterdonk
Woonbedrijf	Vitalis
Fontys	Sociëteit Andromeda
Dynamo	De Boemerang
Politie Eindhoven	Archipel
Ggze	Repair Café
Vhe	Leefbaarheidsteam Eckart-Luytelaer
Spoton 040	Backbone Academy
Maatje040	Basisschool De Groene Vlinder
T56	Basisschool De Bijenkorf
Platform Vaartbroek	Basisschool De Kimme

Basisschool Handreiking	Summa college
Basisschool Vuurvlinder	Gezondheidscentrum Airborne
Mbs Eindhoven	SGE Orion
Eckartcollege	Eindhoven Doet
Summa College	Cees van Liendenflat
Basisschool Wethouder van Eupen	Speelpark De Splinter
MBS Eindhoven	En andere partijen en (bewoners) initiatieven.
Eckartcollege	

Wat speelt er in Woensel-Noord?

In de buurt Vaartbroek ligt de bewonersbibliotheek Dommelbeemd: multifunctionele accommodatie op kleine schaal. De Dommelbeemd vormt het hart van de buurt. Verschillende samenwerkingspartners en partijen vinden elkaar hier. Ook de Bibliotheek Eindhoven werkt al samen met deze locatie. De buurtaanjager is vanuit deze samenwerking gestart met het verkennen van het stadsdeel. Kennismaking met de kernpartners en andere relevante partijen maakt duidelijk dat de partners in de buurt hard hebben gewerkt aan het stabiliseren van de situatie en in een opbouwende fase zitten.

De buurtaanjager is daarnaast in gesprek gegaan met sleutelfiguren in de buurt en vrijwilligers vanuit de Dommelbeemd.

Er was weinig initiatief vanuit de wijk voor het organiseren van evenementen en activiteiten. Door gebrek aan kartrekkers was het moeilijk om programmering voort te zetten of uit te breiden.

Dit was aanleiding om een **actieonderzoek** op te zetten en door middel van programmering te onderzoeken welke behoeftes er zijn in het stadsdeel. Dit bood ons ook de kans om het verhaal van de multifunctionele stadsdeelbibliotheek te vertellen. Een voorbeeld hiervan was onze deelname aan de Zomermarkt en de Winter Fair, die meer dan 400 bezoekers uit de wijk trokken. Ook hebben we door het organiseren van diverse quizzen en activiteiten vanuit de Makersplaats, de behoeften van inwoners opgehaald.

Meest genoemde behoeften door inwoners:

- Meer vrijwilligers zodat draagkracht onder deze groep groter wordt.
- Meer sociale cohesie.
- Betere communicatie in wijk.
- Meer aandacht voor de jeugdproblematiek.
- Meer aanbod voor volwassenen, gezinnen en op gebied van taal.

Meest genoemde behoeften van samenwerkingspartners:

- Nieuwe vrijwilligers die de kar kunnen trekken.
- Sociale cohesie verbeteren.
- Investeren in gezinnen.
- Mensen in de wijk beter kunnen bereiken.

Uit aanvullende straatonderzoeken komen daar de volgende behoeften bij:

- Creatieve activiteiten voor kinderen en volwassenen.
- Passende laagdrempelige voorziening.
- Ontmoeting.
- Boeken lenen.
- Culturele en educatieve activiteiten.

Op de spelletjesavonden kom ik gelijkgestemden tegen die ik normaal gesproken niet zou leren kennen in de buurt. Nadat mijn man en ik lang in het buitenland hebben gewoond, vind ik dat erg belangrijk.

Lea den Outer
74 jaar uit Vaartbroek

Ik ga standaard naar de spelletjesavond met een groep vrienden. Als ik alleen moest gaan, zou ik dat denk ik niet doen. Mijn man is 7 weken geleden weggevallen en ik ben blij dat ik best een groot sociaal netwerk heb opgebouwd, anders moest ik alles alleen doen.

Nelly de Brouwer
81 jaar, uit Vaartbroek

Als wij boodschappen gaan doen, kan ik niet zomaar voorbijlopen - we moeten altijd even een boekje lezen. Hier ontmoeten we veel andere kinderen.

Inge Kolstee

64 jaar uit Vaartbroek komt graag bij de Splinterbieb met haar kleinkinderen.

Buurtcontract Eckhart/Vaartbroek

In Eckart/Vaartbroek wordt er, net als in andere stadsdelen gewerkt met een buurtcontract. De speerpunten voor 2023 waren:

→ **Jeugd: preventie en perspectief.**

→ **Vergrijzing.**

→ **Sociale samenhang: eenzaamheid en armoede.**

→ **Vitaliteit, gezondheid en sport.**

Daarnaast zijn er opgaven vanuit het gebiedsprogramma Woensel-Noord:

→ **Toekomst van de woonbuurten uit de zestiger en zeventiger jaren.**

→ **Aanpak maatschappelijke – en sociaaleconomische problematiek in buurten voor de korte en lange termijn.**

→ **Opstellen richtinggevende kaders voor ontwikkelingslocaties (incl. hart van de wijk).**

→ **Bejaardenhuis zonder muren.**

→ **Perspectief voor de jeugd.**

Een belangrijk speerpunt is de voorziening de Dommelbeemd overeind houden als hart van Vaartbroek. De bewonersbibliotheek Dommelbeemd is een goed voorbeeld dat wanneer meerdere functies samenkomen de inwoners kunnen ontmoeten, ontdekken en ontwikkelen.

Vanuit bovenstaande punten heeft de buurtaanjager een aantal principes beschreven die sturing geven aan de verdere ontwikkeling van de Bibliotheek:

→ **Stimuleren van de ontwikkeling van jeugd en jongeren (4 tot 22 jaar) door programma's, ruimtes en middelen aan te bieden.**

→ **Naast het ondersteunen van jeugd en jongeren, faciliteren we ontwikkeling voor de drie primaire doelgroepen, zoals gedefinieerd in de klantprofielen van Whize.**

→ **Vergroten van ontmoetingen binnen en tussen diverse doelgroepen.**

→ **Inwoners betrekken bij wijkontwikkelingen en hen erkenning en verantwoordelijkheid geven.**

→ **Organiseren van meer activiteiten.**

→ **Het ontdekken en uitwisselen van culturen bevorderen.**

→ **Toegankelijkheid en laagdrempeligheid van voorzieningen verbeteren.**

→ **Verbeteren van de communicatie naar bewoners over het reilen en zeilen in de wijk.**

Bij de huidige bewonersbibliotheek Dommelbeemd zijn we ondertussen met diverse activiteiten gestart, of gaan we binnen afzienbare tijd van start:

- Ouder-Kindochtenden voor de peuters.
- Taalcafé en Taaldag.
- IDO en JIDO, ondersteuningsprogramma's voor jongeren die 18 jaar worden en geconfronteerd worden met uitdagingen, zoals zorgverzekering, inkomstenbelasting en andere volwassen verantwoordelijkheden.
- Klik & Tik: oefenprogramma over hoe een pc en internet werken.
- Wekelijks inloopspreekuur met diverse partners.
- Workshops laaggeletterdheid.
- Opzetten van een bewonerspanel.
- Organiseren van diverse evenementen om ontmoetingen te bevorderen, zoals het Vrijheidsdiner en Burendag.
- Huiswerkbegeleiding voor kinderen van 10 tot 12 jaar, in samenwerking met diverse basisscholen.
- Uitbreiding van de collectie met meertalige boeken om alle culturen te vertegenwoordigen.

Hoe ziet de ideale stadsdeelbibliotheek in Woensel-Noord eruit?

Een veilige en laagdrempelige plek waar je een kop koffie kan drinken en een praatje kunt maken als je daar behoefte aan hebt. Een punt waar mensen worden verwezen naar het juiste loket bij hulpvragen. Een locatie waar je je basisvaardigheden kunt ontwikkelen en kunt ontspannen door recreatieve, educatieve en culturele programmering.

De Bibliotoop is een multifunctionele accommodatie waar de diverse groepen uit de wijk zich thuis voelen en programmering vinden die bij hen aansluit. Zij kunnen zich in de stadsdeelbibliotheek langs elkaar heen bewegen waarbij de juiste vorm van zeggenschap/eigenaarschap zorgt voor veiligheid.

Dit draagt bij aan publieke familiariteit en sociale cohesie in de wijk. Ook draagt de stadsdeelbibliotheek bij aan het verder versterken van de samenwerking van verschillende organisaties en initiatieven in de wijk. De programmering sluit aan bij de verschillende groepen in de wijk met in ieder geval:

→ **Inloop Werkplaats Financiën.**

→ **Taalles.**

→ **Digitale vaardigheden.**

→ **Creatieve en kook activiteiten.**

→ **Activiteiten voor senioren, kinderen en jeugd.**

Door het vertrek van de buurtaanjager lag het proces tijdelijk stil. Sinds half januari is de nieuwe buurtaanjager actief bezig met een inhaalslag, met de volgende speerpunten:

→ **Het herwinnen en opbouwen van vertrouwen bij partners, bewoners en andere betrokkenen, inclusief de vrijwilligers van de bewonersbibliotheek en de Huiskamer.**

→ **Duidelijkheid scheppen over de bouwplannen op de huidige locatie in Dommelbeemd en het inventariseren van mogelijke nieuwe (tijdelijke) locaties.**

→ **Het vergroten van de betrokkenheid van inwoners.**

→ **Samen met de community librarian activiteiten starten die bijdragen aan het verbeteren van de taalvaardigheid en digitale vaardigheden, en het vergroten van sociale ontmoetingen.**

→ **Uitbreiding van de collectie in Dommelbeemd met Nederlandstalige en meertalige boeken via het project 'Van Alle Talen Thuis', met een focus op jeugd en jongeren.**

→ **Begeleiden van de transitie van bewonersbibliotheek naar pilot Bibliotoop.**

→ **Na de overgang zal de buurtaanjager zich verplaatsen naar de andere kant van de Kennedylaan, een symbolische maar duidelijke grens in Woensel-Noord.**

Daarnaast hebben inwoners de volgende praktische wensen en behoeften:

Stadsdeel Gestel

Wijken

Rozenknopje, Oud Kasteel, Oud Gestel

Inwoners

28.657 inwoners, 11,6% van het aantal inwoners in Eindhoven.

De ontwikkeling van een multifunctionele stadsdeelbibliotheek in Gestel start in twee specifieke buurten in de wijk Oud-Gestel. Deze buurten zijn Bennekel en Blaarthem. Deze buurten hebben samen ongeveer 9.000 inwoners. Uit de gebiedsanalyse Gestel blijkt dat daar de problematiek van laaggeletterdheid en eenzaamheid het grootst is. Met het opzetten van een Bibliotoop kunnen we inspelen op de behoefte aan ontmoeting, laagdrempelige sociaal maatschappelijke informatievoorziening en toegang tot ontwikkelen van basisvaardigheden.

Uitgelicht: Bennekel/Blaarthem

In Bennekel en Blaarthem wonen veel mensen met problematiek rond welzijn, gezondheid en sociaal welbevinden. Deze problematiek hangt over het algemeen samen met de lage sociaaleconomische positie van inwoners. Hier spelen onderliggende factoren mee zoals schuldenproblematiek, taalachterstand, achterblijven van beroepskwalificaties en psychosociale problematiek als op de negatieve consequenties van achterstand zoals een slechte gezondheidssituatie en verminderde maatschappelijke participatie.

Om verbinding en betrokkenheid met de buurt en elkaar te vergroten, is er grote behoefte aan activiteiten gericht op ontmoeting en kennismaking. Voldoende basisvaardigheden op het gebied van taal en digitaal, voor zowel kinderen als volwassenen, zijn daarnaast essentieel om mee te kunnen doen en om verder te ontwikkelen.

De ontwikkeling van de stadsdeelbibliotheek sluit hier naadloos op aan. En ook op de gebiedsgerichte aanpak die genoemd staat in het Actieplan Impuls Wijk aanpak en de methodiek Samenleven in Verscheidenheid voor Bennekel en Blaarthem:

“Een buurt creëren waar iedereen telt en mee mag en kan doen. Waar we trots zijn op de verschillen en weten hoe we daar mee omgaan. Waar ruimte is voor scherpe dialogen en we die met respect voor elkaar voeren. En waar we onderling verbinding zoeken met behulp van passende acties.”

Partners in Gestel Inwoners en organisaties

Het team van samenwerkingspartners van de Bibliotoop is in 2023 uitgebreid met een aantal gebiedsgerichte partners. Dit zijn Buurtplatform Bennekel Belang, Stichting Blaarthem en Woonbedrijf. De partijen hebben overeenkomsten in missie en visie voor het stadsdeel.

Daarnaast sluiten we met de ontwikkeling van de multifunctionele stadsdeelbibliotheek aan bij de bestaande infrastructuur. Zoals eerder vermeld, is voor stadsdeel Gestel gekozen om de ontwikkeling van deze multifunctionele plek te starten in twee buurten in de wijk Oud-Gestel: Bennekel en Blaarthem. Vandaar dat de buurtaanjager en community librarian deze buurten zijn ingegaan om zoveel mogelijk kennis te maken en de aansluiting te zoeken met de energie en (bewoners)initiatieven die er al zijn.

Naast de zes kernpartners zijn we in verbinding met de volgende organisaties en initiatieven in het stadsdeel:

4w (Ergon)	Loneliness)
Archipel Zuiderpark	Gemeenschapshuis Genderdal
Basisscholen De Hanevoet, De Hobbitstee, De Kameleon, De Springplank, De Troubadour, Jan Nieuwenhuizenschool, Karel De Grote, 'T Startblok	Ggd - Consultatiebureau Karel De Grote
Bewonersbibliotheek 'T Boekenslot	Handhaving Gestel
Buurtplatform Bennekel Belang	Hk1
Buurtwerf Bennekel	Jogg
Cubiss (Project Samen Groeien)	Kloosterhof (Emmaus)
Expeditie Vitaalgezond	Neos
Fontys Social Work (Project Into	Woonbedrijf
	School Ouderwijs

Stichting Blaarthem
Stichting Buurtbeheer
Genderbeemd
Stichting Ontmoet En Groet
Stichting Oog
Stichting Wereldhuis
Studio Ook
Taalkracht
Vitalis
Wijkcentrum De Dommel
Wijkcentrum 'T Slot
Wijkzorg Luuxx Gestel (Lunet)
Woonstichting 'Thuis
Yuverta
Zorg In Oktober

En andere partijen en bewonersinitiatieven.

Wat speelt er in Gestel?

De buurtaanjager en community librarian hebben samen met partners en inwoners in kaart gebracht wat de verschillende samenwerkingspartners oppakken in de buurten en hoe zij daarop aan kunnen sluiten.

Verschillende partners geven actief invulling aan de wijkaanpak ‘Samenleven in Verscheidenheid’ in Oud-Gestel. De hoofddoelstelling van dit traject is een buurt creëren waar iedereen telt en mee mag en kan doen. Waar we trots zijn op de verschillen en weten hoe we daar mee omgaan. Waar ruimte is voor scherpe dialogen, maar waar we die met respect voor elkaar voeren. We zoeken onderling verbinding met behulp van passende interventies.

Op allerlei manieren halen we bij de inwoners op waar hun behoeften liggen voor de ontwikkeling van een multifunctionele stadsdeelbibliotheek. In 2023 heeft het kernteam wensen en behoeften opgehaald bij inwoners uit Blaarthem en de Bennekel. Er zijn met samenwerkingspartners diverse activiteiten en bijeenkomsten georganiseerd op verschillende binnen- en buiten locaties, verspreid over de buurten en voor diverse doelgroepen. Binnen het behoeftenonderzoek is ook gebruik gemaakt van Social Design en People Research.

Begin februari 2024 is een online enquête verspreid in heel stadsdeel Gestel om de behoeften van inwoners op te vragen.

Op inhoud leverde dat de volgende behoeften of wensen op:

- Lezen: kranten, boeken, tijdschriften, e-books, internet, luisterboeken, boeken in verschillende talen.
.....
- Ontwikkelen: cursussen, workshops, lezingen, theater, films.
.....
- Werken/leren/studeren: werkplek, wifi, stroom, oplaadpunten, computer.
.....
- Stilte: bezinning, rust, opladen, mediteren, focus.
.....
- Eten en drinken: samen koken, eten, goede koffie en thee, lunch of diner, gratis toilet.
.....
- Ontmoeten: praatje maken, nieuwe mensen leren kennen.
.....
- Vraagbaak: informatiepunt, hulp en advies.
.....
- Kinderen: voorlezen, ballenbak, huiswerkbegeleiding, spelletjes.
.....
- Jongeren: bijbaan, vrijwilligerswerk, daten.
.....
- Games: VR, escaperoom, gameconsole, spelletjes.
.....
- Buurtinitiatief: kledingruil, bingo, dansen, ruilbeurs.
.....
- Buurtuitleen: gereedschap, zaden, recepten, speelgoed.
.....
- Hulp: ondersteuning, luisterend oor, vraagbaak, coach.
.....
- Creativiteit: tekenen, schrijven, schilderen, keramiek, houtbewerking, muzieklessen.
.....
- Expositie: talenten, kunst, eigen werk, inspiratie.
.....
- Clubjes: lees-, hobby-, poker-, bridge- en/of schaakclub.
.....

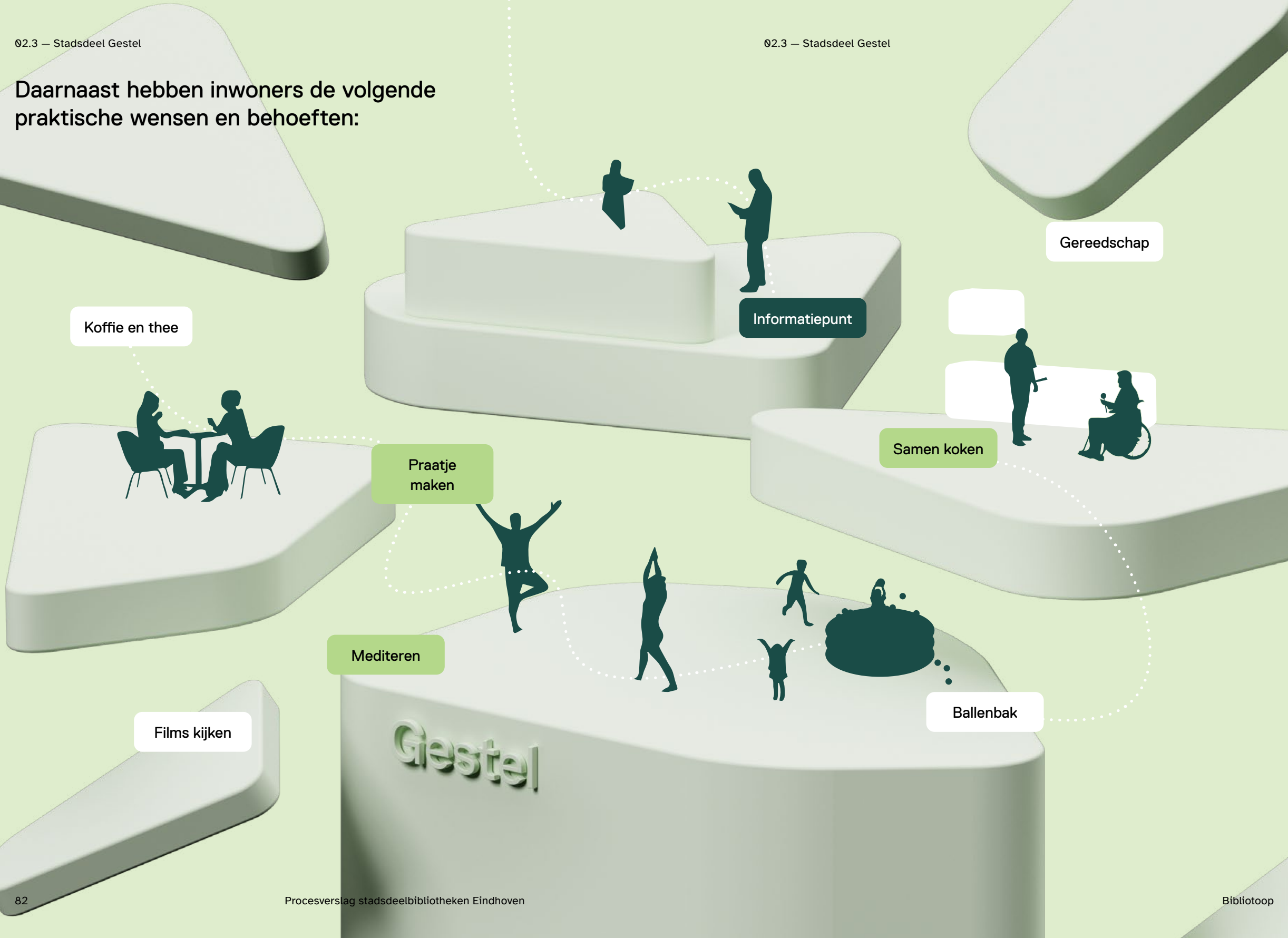
Daarnaast leverde het de volgende wensen voor de locatie of ruimtes op:

- Openbare ruimte: met bibliotheekfunctie, ontmoetingen, expositie.
- Openbare horecaruimte met afsluitbare keuken.
- Grote (afsluitbare) ruimte: voor lezingen, bingo, ruilbeurs, buurtinitiatieven.
- Stilteruimte.
- Kleinere (afsluitbare) ruimtes: cursussen, workshops, informatiepunt, hulp en advies.
- Huiswerkbegeleiding, gaming, buurtuitleen, clubjes en makersplaats voor kinderen en volwassenen.

Uit de behoeftenonderzoeken en gesprekken met inwoners en partners, zijn ontzettend veel ideeën gekomen voor programmering in de Bibliotoop. De bereidheid tot samenwerken onder de partners in Bennekel en Baarthem is groot. Er heerst een grote mate van sociaal maatschappelijke betrokkenheid. Organisaties en verenigingen hechten hiernaast ook waarde aan hun eigen bestaansrecht, eigenaarschap en identiteit.

Daarnaast hebben inwoners de volgende praktische wensen en behoeften:

Hoe ziet de ideale stadsdeelbibliotheek in Gestel eruit?

De multifunctionele stadsdeelbibliotheek wordt gezien als een belangrijk centrum voor informatie, educatie en sociale interactie. Belangrijke aspecten zijn gratis toegang, een brede focus op boeken en informatie en de mogelijkheid om te werken, leren en studeren. De Bibliotoop moet laagdrempelig en toegankelijk zijn voor alle inwoners: fysiek in de buurt en met een onafhankelijke uitstraling (zodat iedereen zich thuis kan voelen). De openbare ruimte ziet er aantrekkelijk, warm uit en inspirerend. Er is een open ruimte, waar mensen kunnen experimenteren en buurtinitiatieven tot bloei kunnen komen.

Inwoners in Gestel hechten waarde aan een plek voor iedereen die eenheid (sociaal maatschappelijke cohesie), ontwikkeling en onderlinge verbinding bevordert. Het is een ontmoetingsplek en stimuleert sociale verbinding, dialogen met elkaar en gemeenschapsopbouw. Het is een plek waar je met al je vragen terecht kan, geholpen wordt en zo nodig wordt doorverwezen naar de juiste plek of persoon in de buurt. Het is ook een plek waar je niets moet, je mag aanwezig zijn om uit te rusten op momenten die jou passen.

Er wonen in de wijk mensen met uiteenlopende culturele achtergronden. Taalontwikkeling is een aandachtspunt en aanbod om de Nederlandse taal te leren een wens. Culturele diversiteit biedt naast uitdagingen ook kansen in Gestel. Kansen om van elkaar te leren en elkaar te ontmoeten en het tegengaan van vereenzaming.

Activiteiten kunnen mensen met elkaar verbinden, positieve aandacht genereren, eenheid creëren en een sociaal netwerk bevorderen. Daarnaast zorgt de stadsdeelbibliotheek voor educatie voor zowel kinderen als volwassenen, praktisch door de aanwezigheid van voorzieningen en werkplekken en daarnaast door de programmering.

Stadsdeel Tongelre

Wijken

Doornakkers-Oost
Doornakkers-West

Inwoners

23.237 inwoners, 9,4% van het aantal
inwoners in Eindhoven.

Omdat vooral in de buurten Doornakkers-Oost en -West laaggeletterdheid en eenzaamheid veel voorkomen, start hier de ontwikkeling van een multifunctionele stadsdeelbibliotheek. De wijk Doornakkers heeft zo'n 6500 inwoners.

Partners in Tongelre Inwoners en organisaties

Er zit een grote ‘doe’-kracht in Doornakkers/Tongelresche akkers bij de professionals. Deze kracht biedt een vruchtbare bodem om op verder te bouwen. Naast de zes kernpartners zijn we in verbinding met de volgende organisaties en initiatieven in het stadsdeel:

Vitalis Berckelhof Ankerpunt
voor de wijk

Bewonersinitiatief Stichting
Doornakkers Oud en Nieuw

Bewonersbibliotheek Berckelhof

Taalcafé Tongelre

#Awesome kledingruilatelier

Les in de buurt

Stichting Speelcadeau

SALTO International School RISE

Basisschool de Boschakkers

Wijkcentrum De Toeloop

Mevlana Moskee

Uit de Buurtfabriek

Fontys - Summa PW Stap naar
gezonder

StroomZ

Fontys-Lectoraat Sociale Studies

En andere partijen en
bewonersinitiatieven

Bron van Doen

De manier waarop de stadsdeelbibliotheek samenwerkt met haar partners, de mate van intensiteit en het belang van de samenwerking is nog in ontwikkeling.

Belangrijk is dat de samenwerking aan een Bibliotoop voor Tongelre volop in ontwikkeling is. Het basisgevoel is positief, welwillend en meewerkend. Het is geen statisch proces. Er is nog voldoende plek voor andere partners om aan te haken.

Wat speelt er in Tongelre?

Tijdens de kennismaking in de wijk Doornakkers werd meteen duidelijk dat de partners die actief zijn in de wijk echte ‘doeners’ zijn. Partners helpen elkaar graag en gaan voortvarend aan de slag. Onderling is er veel contact en de lijnen zijn kort. Partners sluiten ook met regelmaat aan bij het uitvoeringsoverleg Samenleven in Verscheidenheid. Vanaf het begin was zichtbaar dat juist initiatieven die concreet zijn en die inwoners direct resultaat opleveren, erg goed lopen in de wijk.

Omdat er al veel onderzoek was gedaan in Doornakkers, gaven de partners aan dat de inwoners een beetje ‘onderzoeksmoe’ waren. ‘Er is al zo vaak gevraagd wat ik wil, maar er wordt toch niks mee gedaan’, is een opmerking die vaak gehoord werd. ‘Eerst zien, dan geloven’, is de sfeer die er heerst. De onderzoeken van de gemeente vertoonden veel overeenkomsten in doelstellingen. Waarom zouden we de inwoners opnieuw bevragen over dezelfde thema’s? Daarom is besloten verder te bouwen op de doelstellingen die eerder al in samenspraak met de inwoners zijn geformuleerd.

→ Stadsdeelbibliotheek van start met actie-onderzoek

Ons doel is de ontwikkeling van een multifunctionele stadsdeelbibliotheek voor, door en met inwoners. Een laagdrempelige plek waar inwoners zich welkom voelen om te ontdekken, ontwikkelen en te ontmoeten. DOEN is de kracht waarmee we de Bibliotheek gaan bouwen: geen luchtkasteel maar echt iets tastbaars. Samen met de partners bouwen aan een plek om te ontdekken, ontwikkelen en ontmoeten. We gebruiken elementen van actie-onderzoek. Samen ontwikkelen en leren door te doen, te kijken wat de actie teweegbrengt en daarop weer handelen. Al doende leren. Wie komen er? Waarvoor komt men? Welke vragen en opmerkingen krijgt de Bibliotheek?

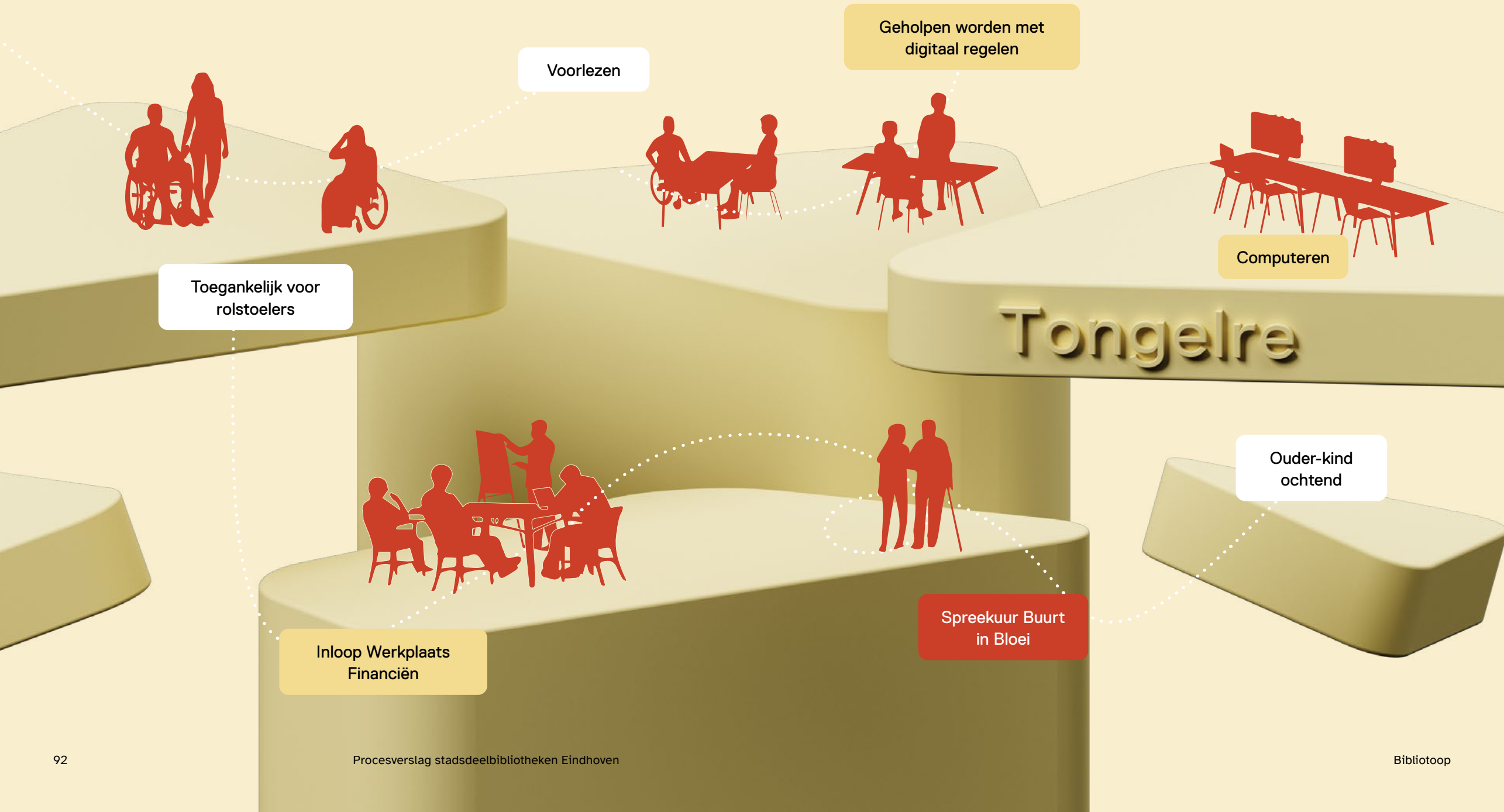
Met dit proces verstevigt je ook de vertrouwensband met de gebruikers van de stadsdeelbibliotheek, want je bewijst een plek te zijn waar input direct omgezet kan worden in actie.

→ Concreet van start

Als startlocatie landden we aan de Bloemfonteinstraat 62. Daar opende de stadsdeelbibliotheek op 23 september 2023 de deuren. Deze ruimte voldeed het beste aan alle eisen en fungeert als blank canvas. Het is een een onafhankelijke plek, open, licht en vanaf de straat zichtbaar, met voldoende voorbijgangers en waar passanten graag binnenkomen. Aangezien de ruimte instap klaar was, kon de stadsdeelbibliotheek zich direct richten op de wensen en behoeften van inwoners en partners en op het opstellen van de programmering. De input vormt de basis voor de inrichting van de ruimte. De indeling is open, onaf en atypisch als je een traditionele bibliotheek voor ogen hebt, er zijn relatief weinig boeken aanwezig. Hier is letterlijk en figuurlijk de ruimte om de plek eigen te maken. Op de tijdelijke plek is experimenteren mogelijk door middel van doen met, voor en door inwoners en partners. Er is een structureel aanbod van activiteiten in de Bibliotheek zoals: Klik & Tik (computercursus), Ouder-Kind ochtend, Open Soep, Inloop Werkplaats Financiën, Spreekuur Buurt in Bloei, Informatiepunt Digitale overheid en inloop Taalpunt.

De Bibliotheek Tongelre werkt samen met diverse partners uit het stadsdeel. Van begin af aan is de uitvoerende laag van de kernpartners betrokken door middel van gesprekken met de buurtaanjager en door al doende aan de slag te gaan. Om de ontwikkeling niet te laten verzanden in de waan van de dag, is er een aantal gezamenlijke bijeenkomsten geweest met als uitgangspunten Commitment en Fundament.

Daarnaast hebben inwoners de volgende praktische wensen en behoeften:

Toegankelijk voor rolstoelers

Voorlezen

Geholpen worden met digitaal regelen

Computeren

Tongelre

Inloop Werkplaats Financiën

Spreekuur Buurt in Bloei

Ouder-kind ochtend

“

Wij gaan elke week een keer naar de voorleesoctend. Leuk moment om ook andere kinderen en ouders te ontmoeten.

Ilse Wilborts
30 jaar uit Tongelre

”

Hoe ziet de ideale stadsdeelbibliotheek in Tongelre eruit?

De stadsdeelbibliotheek ontwikkelt zich en krijgt vorm door bovengenoemd aanpak van actie-onderzoek. Daarbij zijn de thema's Ontmoeten, Ontwikkelen en Ontdekken de rode draad. Een activiteit die vanuit inwoners en professionals draagvlak heeft is de Info Driehoek: Een open inloop voor iedereen met vragen of zorgen op het gebied van taal, digitaal en financiën die gerealiseerd wordt door het gezamenlijk laten lopen van een Taalpunt, Werkplaats Financiën/ Sociaal Raadsliedenwerk en Informatiepunt Digitale Overheid.

In de manier van werken zijn eigenaarschap, ondersteunen en versterken belangrijke kenmerken. Inwoners zorgen bijvoorbeeld zelf voor deelnemers aan activiteiten en de Bibliofoon levert de organisatie en faciliteiten. Deze praktische aanpak zorgt ervoor dat we snel kunnen starten, ook al is nog niet alles perfect. De activiteit kan organisch verder groeien. De stadsdeelbibliotheek wil geen concurrentie aangaan met bestaande initiatieven in Tongelre; we zoeken de kracht van doorverwijzen en aanvullen. In Tongelre zijn betrouwbaarheid, duidelijkheid en concreetheid belangrijk als je wilt bouwen samen met de inwoners. Het eerste doel is zorgen voor een fijne plek waar mensen zich thuis voelen. Vanuit een warme basis kunnen we bouwen aan een gemeenschap.

Locatie

De huidige locatie aan de Bloemfonteinstraat heeft als voordeel dat andere maatschappelijke initiatieven in de buurt zitten en er een binnentuin is. De ruimte is open, licht en neutraal. De 120m² is krap ondanks dat deze flexibel is in te delen. Bijvoorbeeld op de donderdagochtend is er veel aanloop. De bezoekers wachten dan op hun beurt op alle beschikbare zitplekken. Rustig met je dreumes boekjes komen lezen is niet mogelijk. Wanneer er een workshop wordt gegeven, is er geen ruimte meer voor studieplekken. Daarnaast missen er ruimtes voor bijvoorbeeld vertrouwelijke gesprekken.

De toekomst in Tongelre

Het afgelopen jaar is er hard gewerkt, door alle partijen. Door de onafhankelijkheid van de Bibliotheek was er openheid in het delen van informatie en in het meedenken en helpen van elkaar. Partners waren daar allen bereid toe. De locatie en de werkwijze, zorgen voor goede energie in het ecosysteem van de wijk. Er is een grondhouding van ondersteunen en versterken. Partners werken aan een gezamenlijk doel en weten elkaar te vinden. Dat helpt bij het voor elkaar krijgen van zaken.

Doel voor de komende periode is een verdere uitbreiding van het bereik. De Bibliotheek is niet alleen voor Doornakkers/Tongelresche Akkers, maar voor heel Tongelre.

We staan voor de volgende uitdagingen:

- Meer inwonersinitiatieven ontdekken en samen zoeken naar manieren waarop zij kunnen profiteren van de stadsdeelbibliotheek.
- Verder onderzoeken en uitdagen hoe partners en inwoners invulling kunnen geven aan eigenaarschap.
- Ruimte bieden (letterlijk en figuurlijk) voor inwoners om elkaar te ontmoeten.
- Ervoor zorgen dat iedereen in Tongelre zich welkom voelt om mee verder te bouwen.

03

Pak de energie

Er is in de vier stadsdelen veel werk verzet op weg naar de ontwikkeling van de Bibliotopen. Er zijn verbanden gelegd, onderzoeken gedaan, inwoners gezien en gehoord. We staan nu op het kruispunt, klaar voor de volgende stap. Vanuit de gedeelde missie en visie van de kernpartners en de bevindingen in de vier stadsdelen kijken we naar de toekomst.

Om het gezamenlijke doel van multifunctionele stadsdeelbibliotheken te realiseren hebben de kernpartners een programma van eisen opgesteld en verschillende varianten van bibliotopen financieel doorgerekend. De inzichten die voortkomen uit deze stukken vormen de basis voor de volgende fase in het ontwikkelingsproces. Zie bijlage I en II voor de volledige documenten.

In het programma van eisen (bijlage I) beschrijven de kernpartners de doelen en functies van de stadsdeelbibliotheken. Die leiden tot een overzicht van punten waar de locaties, de inrichting en de programmering aan moeten voldoen. Het uitgangspunt daarbij is het aanpakken van de maatschappelijke uitdagingen zoals benoemd in hoofdstuk 1 door in te zetten op ontmoeten, ontdekken en ontwikkelen. Om de uitdagingen adequaat aan te gaan zijn de punten genoemd in het programma van eisen essentieel.

Vanzelfsprekend bij een programma van eisen een financiële doorrekening. Uit de financiële doorrekeningen (bijlage II) blijkt dat de €250.000,- die op dit moment per multifunctionele stadsdeelbibliotheek structureel beschikbaar is, niet toereikend is.

In het programma van eisen en de financiële doorrekeningen, worden deze uitgelegd aan de hand van formaat S, M en L. Ook de variant XS wordt genoemd, die komt overeen met de tijdelijke locatie van Bibliotoop Tongelre. In de praktijk blijkt dat deze variant niet voldoet om de doelen van de gemeente en kernpartners te bereiken. Formaat M (700 m²) van de Bibliotoop komt overeen met het programma van eisen dat tegemoet komt aan de behoeften van de inwoners. Uit het onderzoek en de bevindingen van de verschillende stadsdelen, de rapporten die de maatschappelijke uitdagingen toelichten en de ambities van de zes kernpartners komen een aantal opties voor de locatie, inrichting en programmering van de stadsdeelbibliotheken voort.

In de vier stadsdelen wordt de ontwikkeling van Bibliotopen, specifiek gericht op de behoeften van de inwoners, enthousiast ontvangen door inwoners en organisaties. Er is al flink lawaai gemaakt en de energie stroomt. Het is zaak om deze positieve en noodzakelijke beweging van de realisering van Bibliotopen, te voorzien van voldoende financiële middelen. We zijn ervan overtuigd dat deze financiële investering een gezond basis gaat leggen voor een gezonde ontwikkeling van de sociale infrastructuur van Eindhoven.

BIBLIOTOOP

Je hoeft er niks.
En je kan er veel.

04

Bijlagen

1

Programma van eisen

Doelen

- De doelstelling van de stadsdeelbibliotheken is het bevorderen en faciliteren van ontwikkeling en ontmoeting.
- Het is voor inwoners een laagdrempelige en eenvoudige ingang naar een divers palet aan ondersteuning, hulpverlening en ontwikkelingsmogelijkheden.
- Elkaar ontmoeten is daarbij een ingang (via een kennismaking met een ander/anderen iets nieuws gaan verkennen) of een resultaat (via een training leer je anderen kennen) van ontwikkeling.
- De stadsdeelbibliotheek is een plek waar inwoners zich fijn, gezien en geholpen voelen.
- Het is een vertrouwde en veilige omgeving voor iedereen, waar je jezelf kan en mag zijn.
- De stadsdeelbibliotheken zijn verbonden met hun omgeving, activiteiten en samenwerkingen kunnen 'uitwaaiëren' naar de omliggende wijken wanneer nodig.

Functies

- Gezamenlijke en terugkerende inloopspreekuren van WijEindhoven, Lumens, Werkplaats Financiën en andere partners.
- Eén overzicht van het complete aanbod aan taallessen zodat inwoners het aanbod goed kunnen overzien en samen oefenen in de stadsdeelbibliotheek gefaciliteerd wordt.
- Creatieve trainingen en workshops van CKE in afstemming met inwoners en partners.
- Ruimte voor amateurkunstenaars om te oefenen.
- Praktische functies: ruilen en lenen van boeken en meer, printen, werkplekken, studieplekken, leesplekken.
- Gevarieerd trainingsaanbod aansluitend bij de behoeftes in het stadsdeel.
- Lezingen, exposities en workshops voor en door inwoners.

1

- Ondersteuning bij huiswerk, financiën en taalbegeleiding.

Bereikbaarheid

- Direct aan bushalte/station
- Fietsenstalling
- Veel parkeergelegenheid rondom
- Fysieke toegankelijkheid voor mindervaliden
- Aantrekkelijk en veilig zowel overdag als 's avonds
- Verzorgingsgebied van 20.000 tot 30.000 inwoners
- Verzorgingsgebied van een doorsnede van 3 km
- Maximale reistijd tot locatie ca. 10 minuten (Noot: in de omgevingsvisie staat 15 minuten. Bereikbaarheid voor voorzieningen)

Zichtbaarheid

- In de loop waar zichtbaarheid groot is
- Goed herkenbare ingang
- Gesitueerd op de begane grond
- Aan marktplein of bij een winkelgebied

1

Inrichting

- Welkom en huiselijk
- Ruimte voor ontmoeten
- Overzichtelijk voor medewerkers en bezoekers
- Dynamisch
- Horeca
- Toegang buiten kantooruren
- Een multifunctionele zaal voor uitvoeringen, creatieve workshops, repetities, etc.
- Ruimtes voor gesprekken met privacy
- Lokalen waar je met grotere groepen terecht kunt
- Houd aandacht voor flexibiliteit, dus ook in het gebouw, de ruimtes.
- Houd rekening met basisbehoeften in een ruimte (geluid, podium, keukentje etc.)
- Denk aan opslagruimte, vraagt veel ruimte
- Laagdrempeligheid is van belang: het is goed bereikbaar en je wordt eenvoudig geholpen. Laagdrempeligheid kan ook bereikt worden door het beschikbaar stellen van internet en koffie of thee.
- De stadsdeelbibliotheken worden locaties met een gezamenlijke inhoud, geen verzamelgebouwen zonder afstemming van de gebruikers.
- In de stadsdeelbibliotheek is er geen formeel loket met een receptionist die doorverwijst. Er is wel een duidelijk zichtbaar informatiepunt (analoog en digitaal) met een inwoner als gastheer of -vrouw om je te ontvangen, waar bezoekers terecht kunnen met vragen.
- Groene buitenruimte of speelplek en gemeenschappelijke tuin

1

Programma van eisen vertaald in varianten:

Er is een aantal opties mogelijk in grootte van de stadsdeelbibliotheken. Hieronder schetsen we de verschillende varianten.

XS	< 150m ²
S	150 tot 500m ²
M	500 tot 800m ²
L	800 tot 1100m ²

	XS	S	M	L
Boekencollectie	15	45-135	135-225	225-300
Werk- en studieplekken	50	50-75	75-115	115-150
Keuken/pantry	10	10	10-15	15-20
Opslag	-	10	20-25	25-35
Sorteerruimte/uitleenapp.	-	-	40-60	60-80
Leestafels	20	10-30	30-45	45-60
Entreezone	-	0-15	25-30	30-40
Zitjes	20	20-60	60-90	90-120
Multifunctionele ruimte ca. 50p	-	-	70	70
Vergaderruimte ca. 12p	-	0-35	35	35
Spreekkamers	-	0-15	15-30	30-45
Horeca	-	-	35-55	55-70
Toiletten (reg. en miva)	10	15	15	20
Totaal	125m²	160-400 m²	565-810 m²	815-1045 m²

1

Voorwaardelijke zaken:

- Wateraansluiting
- Elektra
- Afwasmachine – wasmachine
- Koffie/thee/keuken (welke horeca willen we aanbieden) kleine vergoeding
- Verwarming
- Energieafspraken
- Veiligheid – ARBO etc.
- Internet – wifi
- Alles 'vrij te gebruiken', of huur vragen indien inwoners/organisaties Schoonmaak en onderhoudswerkzaamheden
- Inboedel (tafels/stoelen etc.) op verschillende hoogten (kinderen-volwassenen)
- ARBO-catalogus openbare bibliotheken

Beheer/toegang:

- De inspraak en het eigenaarschap van de inwoners is in de stadsdeelbibliotheken zo groot mogelijk. Gedacht wordt ook aan het mede-beheren van de locatie. Programma en huisregels dienen wel altijd te passen binnen het waardenkader.
- Er moeten brede openingstijden komen, ook in het weekend en in de avond.
- Waar mogelijk ook toegang en beheer door inwoners.

Werken in een stadsdeelbibliotheek:

- De stadsdeelbibliotheek gaat werken vanuit een waardenkader. Aan de hand van het kader is duidelijk welke activiteiten wel en niet kunnen plaatsvinden.

1

Afspraken / mogelijkheden kernpartners:

- De invulling van de samenwerking tussen de kernpartners verschilt per stadsdeel. Er is flexibiliteit nodig om in te inspelen op de structuur die er al is. Daarmee wordt bedoeld dat de inzet (in uren en programma) van de kernpartners kan verschillen per stadsdeel, zodat deze aansluit bij de behoeften van inwoners en bij andere reeds bestaande programmering in de wijken van dat stadsdeel.
- WijEindhoven verwacht vier dagen per week aanwezig te kunnen zijn en (onder meer) inloopsprekuren aan te kunnen bieden. Huur betalen is een optie.
- Vrijwillige Hulpdienst is een kleinere partij maar zou de stadsdeelbibliotheek als vaste werkplek kunnen gebruiken wanneer ze hun huidige pand opzeggen. Op die manier zouden vrijwilligers altijd dichtbij inwoners kunnen zijn.
- Lumens zoekt als kernpartner ook nadrukkelijk de afstemming op de visie op buurtontmoeting / buurthuizen.
- CKE wil actief bijdragen aan de stadsdeelbibliotheken. In samenspraak met inwoners en partners wil CKE-workshops en cursussen aanbieden. Ook willen ze in stadsdelen ruimte bieden aan amateurkunst.
- Het uiteindelijke gebruik van het gebouw en de inrichting vloeien voort uit de samenwerking tussen kernpartners.

Rol inwoners:

- In de ontwikkeling van de stadsdeelbibliotheken kunnen inwoners meedenken over de programma's en functies die zij wenselijk vinden voor de stadsdeelbibliotheken.

Extra informatie:

- Flexibel kunnen reageren op behoeften van inwoners, de wensen van subsidiegevers en ontwikkelingen op technologisch gebied.

2

Financiële doorrekeningen stadsdeelbibliotheken

De gemeente Eindhoven heeft structureel €250.000,- per stadsdeelbibliotheek in de begroting opgenomen. Dit bedrag is beschikbaar gesteld zonder inhoudelijke onderbouwing. De Bibliotheek Eindhoven heeft een financieel vergelijkend onderzoek (benchmark) uitgevoerd naar wijk/stadsdeelvestigingen onder grote steden.

Beschikbaar gestelde middelen

In de gemeentebegroting 2022 stelde de gemeenteraad voor 2 stadsdeelbibliotheken structureel 2 keer € 250.000, - beschikbaar. In het bestuursakkoord van maart 2022 werd er voor nog twee (dus drie en vier) stadsdeelbibliotheken per stuk structureel € 250.000, - beschikbaar gesteld. In het rapport van commissie Fiers wordt gesproken over een bedrag van € 300.000, - per stadsdeelbibliotheek (235.000 + 65.000 programmageld).

Wat is er nodig

Momenteel doen we ook ervaringen op in de experimentele stadsdeelbibliotheek in Tongelre (Doornakkers, Bloemfontein) met een oppervlakte van ca. 120m². Met deze oppervlakte is het onmogelijk om een multifunctionele stadsdeelbibliotheek aan te bieden aan de inwoners. De ruimte is té beperkt; er is slechts ruimte voor zo'n 12mtr collectie, er zijn zo'n 6 werkplekken en er is een koffietafel. Het is echter niet mogelijk om tegelijkertijd verschillende functies aan te bieden. Bijv. indien een paar inwoners aan de koffietafel zitten te kletsen, dan is het voor een student onmogelijk om tegelijkertijd op een rustige plek te studeren. Een ander voorbeeld is dat als je een half uur voorlezen biedt, de ruimte op dat moment niet voor iets anders ingezet kan worden. Met andere woorden, het is noodzakelijk om over een grotere oppervlakte te beschikken zodat daadwerkelijk verschillende functies tegelijkertijd gefaciliteerd kunnen worden en inwoners zich er op elk moment van de dag thuis kunnen voelen. De extra oppervlakte van 55m² (verschil van 120m² en de eerder berekende 175m²) gaat dit probleem niet oplossen, daar is meer voor nodig. Zeker gezien de ervaringen dat er ook behoefte is aan zogenaamde privé-plekken om privacygevoelige gesprekken te voeren en een trainingsruimte om workshops of trainingen aan te kunnen bieden.

Naast de eigen ervaringen, weten we ook uit onderzoeken die uitgevoerd zijn door de G4 (grote steden) dat er voor stadsdeelbibliotheken met grotere oppervlaktes gerekend wordt.

2

In **Den Haag** is in 2021 het rapport 'Een visie op wijkbibliotheken in Den Haag' verschenen. Daarin staat het volgende opgenomen:

- “In de beleidsvisie wordt een wijkbibliotheek als volgt omschreven: De collectie van een wijkbibliotheek is afgestemd op het profiel van de wijk. De bibliotheek functioneert binnen het netwerk van de wijk en er zijn studie- en werkplekken. Het aantal m² ligt tussen de 350 en 950 m².” (pag. 7)
- “Door financiering vanuit coalitieakkoorden is de heropening van de wijkbibliotheek Schilderswijk (2015) en Bouwlust (2021) gerealiseerd. Om de geambieerde groei te kunnen realiseren is gemiddeld per vestiging €600.000,- structureel nodig en daarnaast eenzelfde bedrag incidenteel voor dekking van de investeringskosten.” (pag. 4)
- “De exploitatie van een reguliere wijkbibliotheek bedraagt gemiddeld €800.000,- per jaar (index begrotingsjaar 2021). De exploitatie van een start-up bibliotheek ligt lager en bedraagt €400.000,- per jaar. In een kleine bibliotheek kunnen echter niet alle bibliotheektaken worden gefaciliteerd.” (pag. 23)

In **Amsterdam** is in 2021 het rapport 'Een moderne bibliotheek – Adviesrapport over de invulling van de maatschappelijke rol van de OBA in de gemeente Amsterdam' verschenen. Daarin staat het volgende opgenomen:

Formaat	Aantal	m ²	Huur/m ² /jaar (€)	Bezoekers per vestiging	Leden per vestiging	Uitleningen per vestiging
Oosterdoek	1	28.000	€129	1.400.000	50.000	800.000
L	6	900 tot 1.600	€144 (€114 - €202)	100.000 tot 350.000	3.000 tot 9.000	50.000 tot 125.000
M	11	550 tot 900	€171 (€127 - €243)	75.000 tot 125.000	2.000 tot 7.000	50.000 tot 115.000
S	8	200 tot 550	€178 (€121 - €220)	30.000 tot 90.000	1.000 tot 4.500	20.000 tot 60.000
HS	1	< 200	€156	10.000	< 50	< 200
Gemiddeld	27	1.700	€164	150.000	6.000	90.000

Een aanzienlijk deel van OBA Oosterdok wordt gebruikt als backoffice (magazijnen, distributiecentrum, ICT, kantoren)

2

In deze tabel staat een overzicht van verschillende groottes van wijkvestigingen in Amsterdam.

Kosten	S	M	L	XL
Personeelskosten	€280.000	€339.000	€452.000	€509.000
Afschrijvingen	€83.000	€89.000	€141.000	€141.000
Huisvestingskosten	€103.000	€147.000	€268.000	€669.000
Programmakosten	€12.000	€17.000	€33.000	€33.000
Mediakosten	€28.000	€36.000	€52.000	€52.000
Automatisering	€11.000	€14.000	€17.000	€17.000
Overhead	€59.000	€81.000	€116.000	€148.000
Totaal	€576.000	€722.000	€1.078.000	€1.568.000

De eigen ervaringen en de doorrekeningen, laten zien dat een stadsdeelbibliotheek van 175m² met een structureel bedrag van €250.000,- niet toereikend is om aan de doelen van een volwaardige multifunctionele stadsdeelbibliotheek te realiseren.

Indien uitgegaan wordt van een gemiddelde grootte van de stadsdeelbibliotheken van 700m² (formaat M, conform Amsterdams model), betekent dit dat er per stadsdeelbibliotheek ca. €700.000,- nodig is.

Colofon

Kernpartners

- de Bibliotheek Eindhoven
- CKE
- gemeente Eindhoven
- Lumens
- Vrijwillige Hulpdienst Eindhoven
- WIJeindhoven

Eindhoven, mei 2024.

